

13.5.2021 Zdroj: (vlastní text podle učebnice NOVÁK, Svatopluk a kolektiv. Zeměpis 6, 2. díl, Přírodní obraz Země. Brno: Nová Škola s. r. o., 2018, ISBN 978 – 80 – 7600- 029 – 2, str. 17 – 20)

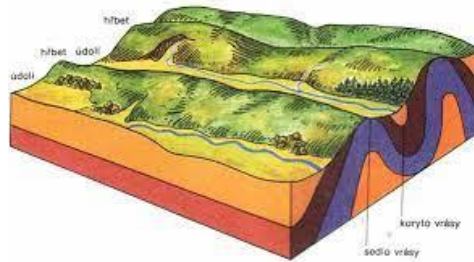
Utváření zemského povrchu

Jak už víme, zemský povrch je svrchní vrstva zemské kůry. Zemský povrch se neustále mění v důsledku působení vnitřních a vnějších přírodních činitelů. **Vnitřní přírodní činitelé** způsobují vznik různých tvarů zemského povrchu, např. utvářejí pohoří. **Vnější činitelé** způsobují narušování a postupné zarovnávání zemského povrchu. Proces vzniku pohoří, nebo jeho následné zarovnávání trvá až milióny let.

Vnitřní přírodní činitelé

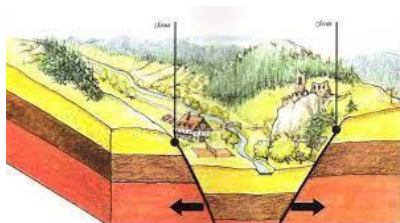
Vrásnění

1. Pohoří vznikají nejčastěji při pohybu dvou litosférických desek proti sobě. Působením bočního tlaku
2. dochází k prohýbání zemské kůry do vln, které nazýváme vrásy. Tento proces se nazývá vrásnění.
3. Vrásněním vznikají velké horské celky – vrásová pohoří. Vznikly tak například Himálaje. Vyklenutá část
4. vrásy se nazývá sedlo, tvoří horské hřbety a prohnutá část koryto, tvoří horská údolí.

Kerná činnost

5. V případě, že na horniny zemské kůry působí stále velký tlak a nemohou se již prohýbat, vzniknou v nich
6. pukliny - zlomy. Zemská kůra je podél těchto zlomů rozlámána na menší části – kry. Kry se tlakem buď
7. vysunují vzhůru, posouvají do stran, nebo poklesnou. Tak vznikají kerná pohoří. U nás např. Krkonoše.

Sopečná činnost

8. V místech, kde vystupuje magma na povrch vznikají sopečná pohoří. K výlevům magmatu dochází nejen
9. na souši, ale i na dně oceánu. Dosáhne - li sopka nad hladinu oceánu, vzniká sopečný ostrov. Nejvyšší
10. sopkou na pevnině je hora Kilimandžáro v Africe a nejvyšší podmořskou sopkou je Mauna Kea na
11. Havajských ostrovech.

Zemětřesení

„Zkoumavé čtení: systematické zavedení dílny čtení a oborového čtení do výuky na 2. st. základních škol /na víceletá gymnázia v ČR“, reg. č. CZ.02.3.68/0.0/0.0/19_076/0016346. Projekt je financován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem ČR v rámci Operačního programu Výzkum, vývoj a vzdělávání.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

- 12.** Změny povrchu může způsobit i zemětřesení, při kterém může dojít k sesuvům půdy, poklesu části
13. povrchu. V některých místech může dojít k propadnutí stropu jeskyně a vznikne tak propast.

Vrásnění	Kerná činnost	Sopečná činnost	Zemětřesení